

KORTE GLIMT FRA PRESSEN I UTLANDET.

KVINNER I KRIG.

Margaret Goldsmith har reist rundt omkring i England for å undersøke de engelske kvinnenes krigsinnsats. Hun har intervjuet kvinner på alle poster, - både de ledende kvinnene og de små menige kvinnene. Hun ser unge piker modne til verdifulle kvinner. Hun ser eldre kvinner bli sterke og motstandsdyktige. Hun ser et løfte for framtiden i de britiske kvinnenes innsats i disse årene.

Det er ikke bare de engelske kvinnene som mognes og styrkes og vokser med oppgaven. Slik er det med kvinner i alle land i denne tiden. Noen går vel under, men de fleste står med rank rygg og løftet panne i lidelsen og malstrømmen. De lar seg ikke kue.

Vi skal plukke ut enkelte karakteristiske avsnitt av "Women at War", - "Kvinner i krig"...

De engelske kvinnene har alltid vist mot og initiativ. De har alltid kombinert mot med bevissthet, humor og verdighet. I denne krigen får de til gagns lov til å vise hva de duger til på alle områder. Rebecca West sa i en uforglemmelig artikkel i "Time and Tide" i 1940: "Vi står overfor fullstendig nye begivenheter, og det er ingen snilde seniors som kan rettleie oss og gi oss råd, fordi de har opplevet tingene før. Vi må selv finne den koden, som passer idag, og vi må klare oss uten hjelp."

Bevopnet med karakter og mot, har den alminnelige engelske kvinnen funnet sin kode og levet etter den. Hun har lært seg til å leve slik at hun overvinner angstelsen. Hun har beholdt sin humoristiske sans og sin menneskelige godhet, hun har øket sin dyktighet og effektivitet. Hun har, kort sagt, lagt en overaskende tiplasningsevne i positiv retning for dagen, og dette er ifølge forfatterinnens mening en av krigens største goder, for såvidt som en kan snakke om goder i forbindelse med vår fryktelige krig.

Følelsen av ansvar for det arbeidet hun har påtatt seg, hva det enn koster, er kanskje det mest karakteristiske brøkket hos den engelske kvinnen under krigen. Hun gjør sinn plikt og utfører sitt arbeid om det så koster livet. Mens bomber og granater og eksplosjoner smelder omkring henne, gjør hun rolig det hun er satt til å gjøre... Og Hitler trodde han kunne svekke og demoralisere engelske hjem ved å svekke og demoralisere de engelske kvinnene!

De engelske husmødrene klarer brasene på en utmerket måte. De innretter sin dag, så tiden strekker til alle små og store gjøremål. De hjelper hverandre og samarbeider godt. Demokratiseringen pågår hele tiden. Alle kvinner har felles problemer og felles oppgaver og felles skjebne. - Klasseforskjellen er blitt helt borte når det f.eks. gjelder klededrakten, som er praktisk og standardisert, men som allikevel gir rom for oppfinnsomhet og fantasi. Barna ser nette og hele og rene ut. Gammelt tøy omsys i alle familier... I kjøkkenregionene er mangt og meget blitt annerledes. Eggepulver, tørkede grønnsaker, tørrmelk, frossen fisk er nye faktorer i husholdningen, - husmødrene har lært leksen om vitaminenes betydning for husholdet. - Innkjøpingen har vært et vanskelig punkt som i alle land nå. Det har vært køer og knapphet og ingen hushjelper å få. Men "shoppingen" er blitt litt av en sport for husmødrene, og de tar det med godt humør og med tålmodighet.

Unge og gamle kvinner arbeider ivrig med hus og hjem. Men de fleste har også andre arbeidsfelter. Mobiliseringen omfatter dem alle sammen. Deres innsats i krigsindustrien er uvurderlig. - Men de har måttet kjempe

hårdt for å oppnå samme lønn som mennene, og de har ikke fått det helt som de ville ha det, men i grunnen har de det så travelt at de ikke får stor tid tilovers for denne lønnskampen. "Først gjelder det å slå Hitler og vinne krigen, så kan vi tenke på lønnsproblemane etterpå", er resonemanget.

Kvinnenes verneplikt har nok hjulpet mange kvinner til en økonomisk selvstendighet som de aldri før har hatt. I hæren kommer altting an på kvinnens egne kvalifikasjoner. Det er ikke nok å være en rik manns datter. Den fattige lille stuepike kan komme høyre på strå i hæren enn a rvingen til en stor formue. Og den rike arvingen har køyplass side om side med den lille stuepiken, og de blir venner for livet. De felles erfaringene i denne alvorlige tiden binder dem sikkert sammen også i framtiden.

Da de første kvinnene ble innkaldt til A.T.S. (de første kvinnelige arme-korpsene) talte lederen, den dyktige og unge Mrs. Knox, til de unge pikenes foreldre. Hun sa bl.a. "Jeg vet at de unge pikenes foreldre forstår hvorfor de går inn i hæren, og at de setter pris på den innsatsen de unge får gjøre. Alle vet at landets eksistens og sikkerhet beror på hver kvinnes og hver manns innsats. - De unge kvinner går til en tjeneste, som alt har vunnet hærens og myndighetenes tillit og respekt. De kommer til å treffe tusenvis av engelske kvinner fra alle samfunnsklasser, og gjennom trening og øvelse blir de sveiset sammen til en sterk, effektiv og sund organisasjon. - Den unge pike, som var doven og slapp hjemme, kommer til å få så mye å gjøre at hun ikke får høve til å være likegyldig. Hun får enkel og nærende kost og nok søvn. Vi vil gjøre henne til en god kvinne, og hun skal slett ikke bli noen maskin, men en verdifull kraft til landets gagn."

Dette var begynnelsen. Etterhvert har kvinnen toget inn på alle områder, - i krigsindustrien, på bondegårdene, i de mekaniske verkstedene, på flyplassene, på observasjonsfeltene, i informasjonsavdelingene, i skipsdokkene, i ambulansetjenesten, på hospitalene, i telegraf- og postvesenet, på jernbanene i forretningslivet, - ja, overalt.

Etter forrige verdenskrig var det mange kvinner som var villige til å overlate sine arbeidsplasser til mennene igjen. Og også denne gangen er det nok en del som ivrig og entusiastisk går fra fabrikkene tilbake til kjøkkenet. De lengter etter hjem og familie, mann og barn. Men en mengde kvinner er fast bestemt på å beholde det de har vunnet gjennom strengt og utholdende arbeid, gjennom slit og offer i disse arene: sin økonomiske selvstendighet, sitt yrke.

Et annet spørsmål er om disse krigs-aktiviserte kvinnene kommer til å interessere seg mer for politikk etter krigen enn de gjorde før 1939. Da var det nok slik at tusentall stente som fedrene og brødrene og ektemennene, men nå er det sikkert så mange kvinner som er blitt selvstendige at de selv finner vegen til valgurnen og selv velger sin politiske front. En kan ikke forutsi om de vil gå inn for politikk med all sin energi, - kan hende sovner de inn igjen, men det skulle en ikke tro. Det spørres bare om de finner vegen til en politikk som virkelig gagnar både dem selv og det samfunnet de er med og bygger opp. De har ialfall sett at det er mange saker og problemer som er felles for dem alle og som de må slutte opp om så solidarisk som råd er, om de skal vinne sine seire. En fornyet feminisme samler engelske kvinner fra alle lag av folket til felles innsats for å sikre kvinnens rettigheter, - det er rettigheter, som de i høg grad fortjener til gjengjeld for de store tjenester, de hele tiden yter sitt land.

Når de engelske kvinnene tenker på framtiden, er det nok forskjellige problemer, som står for dem som kompliserte og vanskelige. Hvilken psykologisk virkning har f.eks. krigen hatt på den engelske kvinnen, og hvilken virkning vil freden få på henne? Fedrelandskjærligheten er like sterk og brennende som noen religion idag. Men hva kan fylle dem senere? Hva kommer deres hjerter til å trenne for, når fredsklokkene kimer den nye åra inn?

Mange av disse kvinnene har for første gang i livet gjort et virkelig arbeid. De er blitt levende og livsviktige ledd i det samfunnet de er medlemmer

av. De har festet sine røtter i dette samfunnet, og om samfunnet på sin side sørger for å pleie og nære disse røttene, vil de vokse til stolte og nyttige trær i fredens tjeneste.

LEVE - VILKÅR I RUSSLAND.

Fra en pamphlet om U.S.S.R.

utgitt av "The Royal Institutes of International Affairs".

Er Russland virkelig et klasseløst samfunn?

Fra kommunistisk synsvinkel er Russland et klasseløst samfunn. Det eksisterer ingen besiddende klasse på den ene side og en arbeidende klasse på den annen side. Men det er stor forskjell på inntekter og sjansen til å tjene mer, spiller en stor rolle for arbeidsydelsen. Teknikere, embetsmenn, Stakhanovit, arbeidere, skribenter og kunstnere får stor betaling for sitt arbeid. De kan tjene 20-30 ganger så mye som den lavest betalte arbeideren.

Hvorledes er levestandarden?

Sammenlignet med britisk levestandard er den russiske levestandarden lav, men det er vanskelig å sammenligne inntekter i rubel og i pund. Russland var et tilbakestående industriland før krigen 1914-18 og revolusjonen, og den planlagte heving av levestandarden, som både den andre og den tredje femårsplanen hadde på programmet, måtte tilsesettes på grunn av det intense forsvarsarbeidet. Alle de sosiale institusjonene og de sosiale forholdsreglene erstatter på mange måter den direkte lønn. Det viktige punktet er imidlertid at levestandarden er hevet fra 1919 til 1934.

Eksisterer privat eiendom?

Ja, en russer kan f.eks. eie sitt eget hus og til og med sette penger inn i banken, og er han bonde, kan han eie jord og en begrenset besetning. Men fordi alle produksjonsmidlene ligger i statens hånd, kan han ikke eie aksjer o.l.

Er det ingen privat handel?

Litt. Bøndene kan selge overskuddet fra sine private jordlotter på det åpne marked. Leger og advokater kan ha privat praksis til en viss grad. Men ingen kan åpne en egen forretning, for alle forretninger tilhører staten, de lokale myndighetene eller et ko-operativt selskap.

Den arven en mann etterlater seg, skal deles likt mellom hans direkte arvinger og kan ikke overtales en fremmed.

Skattene.

Alle inntekter over en viss sum skattlegges, og skattepersonen beror på inntektene og arbeidets art. Leger og skuespillere, forfattere o.s.v. betaler høgest skatt. Det er også stor omsetningsskatt, for det gjelder å regulere forholdet mellom tilgang og etterspørsel.

Fagforeningenes oppgaver.

↑ Russland er det ikke arbeider kontra arbeidsgiver, og fagforeningene arbeider bare med de spesielle lønnstariffene innen den rammen regjeringen setter. Øket produksjon og arbeidernes velferd står høgt på fagforeningenes dagsorden. De sosiale trygdene er i deres hender.

Arbeidsløsheten har ikke vært noe problem i Russland siden revolusjonens dager. Russland bygges, og det er bruk for alle flittige hender. De sosiale trygdene er syketrygd, alderstrygd, ulykkestrygd, morstrygd og barnetrygd. Hver industri sørger for sine arbeidere.

Arbeidsuken

har vært fem dager, men i 1940 måtte russerne gå over til 7-dag-

ers uke og 8 -timers dag .Det var krigen som truet russerne til å ta dette skrittet.Arbeideren har minst 2 ukers ferie.

Er kvinnene på likefot med mennene?

Det er full likestilling mellom kjønnene, og kvinnene arbeider i alminnelighet også utenom hjemmet.Gifte kvinner kan la barna være i barnehager og daghjem, mens de selv arbeider utenfor hjemmet.

Skoler og opplæring

er gratis den første skoletiden,men den høyere utdannelsen er ikke helt fri.

Religions-friheten

er ifølge konstitusjonen til for alle sovjet-borgere.Statens eier alle kirkene og leier dem ut til religionssamfunnene, som så kan anordne gudstjenester der.

NÅR ALT ER OVER

Når tyskerne våkner opp av marerittet og finner at fuglene fremdeles synger og at gresset fremdeles er grønt; når den onde ånd er drevet ut, og den tyske borgeren kommer seg igjen etter sitt hysteriske anfall, som har vart fra 1930, da kommer vi alle til å bli hilst som befriere, skelver "The Spectator" - Da kommer alle tyskere til å påstå at de ikke et eneste minutt har trodd på nazismen eller svinget sine lanser for de nazistiske ideene .De kommer til å gi Gestapos grusomhet skylden for alt.De grusomheter som er begått av andre enn Gestapo, kommer til å bli hengt opp i trærne som alliert Hetz-propaganda, og folket kommer til å gope opp om at det ikke visste hvor Hitler førte dem.... Men en trenger ikke fortvile ved tanken på ny-fostringen av det tyske folket allikevel.Når omvendelsen kommer, blir den sikkert alvorlig nok. Men et folk som har vært så fullstendig sinnøst i så mange år er ikke pålitelig og ikke helt tilregnelig, og det er umulig å vite noe sikkert om det tyske folkets reaksjon overfor de forferdelige erfaringene de må gjøre nå i disse skjebnesvangre dagene.

.....

UNGDOMMEN OG KRIGEN.

Fra et kapittel i Vera Brittains bok:
"Humiliation with Honour".

Det er alltid noen få kvinner og menn som hilser krigen velkommen. For noen er krigen kilden til finansielt oppsving eller til politisk makt, for andre er det en god anledning til utfoldelse av grusomme instinkter, for atter andre er krigen enveg bort fra fiasko, kjedsomhet, arbeidsløshet eller mangt et annet uløselig hjemlig dilemma. Det er ikke om disse menneskene, jeg skal skrive idag, men om den store majoriteten, som opplever livets tragedie gjennom krigen.

Jeg har før nevnt fanene, flyktingene og det okkuperte Europas sultende millioner, som pacifistene er spesielt forpliktet til å tjene. Her vil jeg skrive om tre andre grupper, - hvert medlem av hver gruppe er et individ med håp, frykt, følelser, kjærighet og mål for livet. Det er de unge kvinner og menn, som får sine mogningsår ødelagt av krigen. Staten tar alt fra dem. Barna vokser opp med terror og redsler, store problemer, sorg og utrygghet på alle kanter. Kvinnene sørger som de sørget for 25 år siden over sine menn, sine sønner og brødre og venner.

Blandt denne krigens uskyldige ofre, som nå går opp i millioner, er det ingen som er mindre skyldige enn guttene og pikene som er født etter 1918. Men det er nettop de som får betale, - de mister liv, helse, håp og sjanser. Som sine foreldre kommer de fra barndommen over i en tilværelse, som krever ofre av dem, ofre for et samfunn, den eldre generasjonen har skapt.

"De unge menn, som er blitt til i løpet av et kvart århundre, - hvite, brune, gule og sorte, synker i de høye bølgene og er fortapt, - de omkommer i ørkenen, i sneen, - de faller fra himlen og brenner opp. Deres død opplyses av flammene fra de brennende hjemmene. Den totale krigen er i zenith," skrev

Barbara Duncan Harris, selv mor til voksne sønner .

Og mens disse unge mennene dør, fordømmes en hær av unge kvinner, som skulle ha elsket dem, giftet seg med dem og født deres barn, til sterilitet. Men idag må også disse unge kvinnene gå til hæren, - krigsmaskinen har privilegier og går foran familielivet. De må hjelpe til med den moderne krigen, - som ødelegger alt det kvinnene setter pris på i livet: barn, hjem, skoler, helbredelse. Og når så de kommer inn i militærtjenesten, - både de ganske unge kvinner og de ganske unge menn, - så opplever de en ventetid i åndsforlatte omgivelser. De venter i måneder og blir sløve og likegyldige.

Men det kan vel hende at alt dette vekker en viss skeptisisme med hensyn til krigens rettferdiggjørelse. De finner ingen rettferdiggjørelse. De intelligente er begynt å tvile på at hitlerismen virkelig kan utrykkes med den fullstendige tilintetgjørelse av de nazistiske hærene. Hitlerismen går langt dypere og varer meget lengre enn Hitler selv. Det finnes unge mennesker som forstår at nazistene ikke er opphavet til det kaos, civilisasjonen er inne i, - men bare litt av virkningen. Botemidlet ligger ikke i trusler om straff og undertrykkelse, men i løftet om en framtid som gir de trette folkene i Central-Europa et framtidshåp. De unge og generøse er villige til å gi dette løftet. Men deres ledere innser ikke at det er slikt løfter som trengs...

Hverken de unge menn eller de unge kvinner klager mye. De gjør det de aldrende politikerne ber dem om å gjøre, - de slåss istedenfor å ta de ofrene som er grunnlaget for alle forhandlinger.

Ungdommen går ikke med jubel og glede og klingende spill til frontene idag. Den entusiasmen som bølget om soldatene i 1914 er helt borte nå. De går med sorg og mismot i hjertet. De har sett så mange tragiske og ubotelige virkninger av krigen i sine barneår. De har sett krøplinger og krigsinvalidider, arbeidsløshet og menneskelig ulykke. Deres hjerter eler ikke rum for noe gyllent håp om en stor og lykkelig framtid etter krigen. Nå, mange synes nesten ikke det er umaken verd å vende tilbake, - for verden kommer til å bli et helvede også da... All stor krigspropaganda taler forgyeves om heroisme og heltedåd....

Ungdommens natur er essensielt konstruktiv. De unge vil bygge opp, skape, oppdage... Nå har de bare sjanser til å rive ned, ødelegge, tilintetgjøre.

I årene mellom krigene fikk Ver Brittain mange brever fra mennesker, som hadde levet sin barndom under den første verdenskrigen. De hadde mørke minner: spenning, dødstelegrammer, sorte netter, små matrasjoner... Men tenk hvilke minner dagens barn får med seg i livet! Jaget fra land til land, vekket av bomberaider og kanontorden, sultne til døden, ensomme og skilt fra sine kjære. Trygghet og sikkerhet eksisterer ikke lenger. Hvorledes kan foreldrene hjelpe disse barna, så minnene og erfaringene ikke helt tar knekken på dem og livsmotet fra dem? Hva kan gjøres for å vende tankene deres fra kynisme, pessimisme og hevngjerrighet til en konstruktiv beslutning om å redde ialfall framtidens generasjoner fra krigens redsler?

Hvor hard og vanskelig enn ungdommens framtid kan bli, så er det nok bare kampen for å skape en varig fred, som kan redde ungdommen og menneskeheten fra å fortvile og gi oss kompensasjon for usikkerheten, desillusjonene og minnene. Enten innsatsen skjer gjennom kunst, skrift, velferds-politikk eller gjennom daglige små eksperimenter med å forbedre livet, er det samme. Det som betyr noe, er at foreldre, fosterforeldre, prester, lærere, ungdomsledere lærer ungdommen å vokse opp i kamp mot krigen og ikke i kamp mot hverandre.

.....
"HVIS DE IKKE KAN BLI ENIGE " - HVA DA?

"Except they be agreed", - artikkel i "The Spectator".

Det er ikke mer enn en måned siden kommunikeet fra den interallierte Yalta-konferansen ga verden det inntrykket at nå hadde de tre store

nådd fram til en mer enn alminnelig høg grad av enighet, og da er det litt urovekkende at så mange folk i England stiller det spørsmålet: Kan to gå sammen, hvis de ikke er enige? Om de ikke spør offentlig, så spør de ialfall privat. I virkeligheten er det ikke bare to, men tre som må gå sammen, om en skal nå fram til den enige og samlede aksjon, som verdens frelse beror på. De militære operasjoner kan en ta med ro. Arimkonferansen resulterte i et enda intimere samarbeid mellom de allierte generalstabene. Vi ser resultatene hver dag. En skjebnesvanger storm over Tyskland. Men når krigen er vunnet, og det er selvsagt den viktigste oppgaven idag, må statsmennene gå inn for å skape den varige freden, menneskeheden trenger for å kunne leve videre. Og til den oppgaven trengs også i høg grad enighet og samhold. Allerede nå blir denne fredspolitikken risset opp, og det er nå enigheten er nødvendig. Det nytter ikke å utsette den til overgangstiden mellom krig og fred. Fredspolitikken trenger alle de større alliertes medvirken. En handling, en av de førende allierte nasjonene går til på egen hånd, kan få skjebnesvangre følger.

Det kan naturligvis komme derhen at et alliert land, som har styrke nok til det, finner det nødvendig å gå til aksjon i De forente nasjoners navn. Vi har f.eks. de britiske troppenes inngrep i Grekenland under general Scobies ledelse. De forente stater og Russland fikk hele tiden full informasjon om det som foregikk og årsakene til det, og bortsett fra en underlig prinsipp-erklæring fra mr. Stettinius, da han overtok det amerikanske utenriksdepartementet etter Cordell Hull, har hverken Moskva eller Washington gjort innsigelser overfor denne aksjonen, som briterne gikk til med sorg og beklagelse, men som ikke desto mindre var nødvendig. Russland avholdt seg fra all kritikk eller kommentar så omhyggelig at det har rett til å vente samtykke og samme holdning fra Englands side og likeså fra De forente staters side, når det gjelder utviklingen i Romania, som vekker utslørt bekymring på begge sider av Atlanterhavet. Situasjonen er ikke helt klar, - russerne håndhever en jernhård censur, men det som er kjent er at general Radescu, sjefen for koalisjonsregjeringen i Romania, er blitt anklaget i Moskva Radio for å ha pro-fascistiske tilbøyeligheter. Det skal ha vært store demonstrasjoner mot ham både i Bukarest og i andre byer med det resultatet at han ble avskjediget og erstattet av en relativt ukjent mann, dr. Groza i spissen for en regjering, der 18 medlemmene tilhører det nasjonal-demokratiske partiet, som er kommunistisk innstillet og som derfor nyter Sovjet-regjeringens gunst.

Situasjonen er ikke helt annerledes, når det gjelder Polen. Forskjellen mellom russisk syn på den ene siden og britisk og amerikansk syn på den andre med hensyn til grensen mellom Polen og Russland og ennå mer til Polens stilling etter befrielsen, har lenge vært så opplagt at det ville være dumt å ignorere den. I spørsmålet om øst-grense hadde "de tre store" fram til full enighet på Krim. Men Polens framtid er fremdeles omgitt av utrykhet, og det er gode grunner for det ubehaget en føler ved tanken på disse problemene. I Yalta ble det bestemt at den såkalte Lublin-regjeringen som er anerkjent av Russland, men ikke av Storbritannia og Amerika, og den polske regjeringen i London, som er anerkjent av Storbritannia og De forente stater, men ikke av Russland, at begge disse to skulle gi plass for en ny provisorisk polsk regjering, bestående av prominente polakker både fra Lublin og fra London og fra den underjordiske motstandsbevegelsen i selve Polen. Utvalget skulle kontrolleres av en inter-alliert kommisjon, bestående av Molotov og den britiske og den amerikanske ambassadør i Moskva. Denne kommisjonen skulle gå til oppgaven øyeblikkelig og ile med å danne denne regjeringen. Det er all grunn til å skyne seg. Det er ikke bare om å gjøre å få slutt på rivaliseringen mellom Lublin-polakkene og London-polakkene og konflikten mellom De tre store, men det er like viktig å få opprettet en polsk regjering, som kan ta imot innbydelsen til San Francisco-konferansen.

Et tredje emne, som det kanskje kan være vanskelig å komme til full enighet om, er beslutningen med hensyn til stemmeprinsippet i Sikkerhetsrådet i den nye internasjonale organisasjonen. Men dette spørsmålet er ikke riktig på linje med de to allerede nevnte. Det hersket forskjellen mellom Storbritannia og Amerika på den ene side og Russland på den andre. Her har Amerika og Russland samme syn, og for såvidt som det britiske synspunktet avviker, er dette mer et uttrykk for britisk offentlig mening enn for den britiske regjeringens syn, - for den britiske regjeringen har virkelig fullt og helt gått inn for Yalta-beslutningene i avstemningsspørsmålet. Britisk offentlig mening er forøvrig like viktig som den britiske regjeringen,

og det er høgst ønskelig å skaffe av veien grunnlaget for de bange anelser med hensyn til avstemningsprinsippet. Dette er et spørsmål, som er meget mer diskutabelt enn både Polen og Romania. En må ta hensyn til det russiske synet. Russland har fremherskende interesse i de landene, som ligger vegg i vegg med Russland og er deres nærmeste na boer i vest, - den røde hær har befri dem fra nazismen og landene er nå gjennomgangsrområder for vitale militære transporter. Yalta-konferansen endte med enighet om disse spørsmålene. En trenger nå en forsikring om at denne enigheten er av varig art, og at avjørelsene fra Krim følges til punkt og prikke.

Forhåpentlig forstår både det russiske folket og den russiske regjeringen hvilken beundring England føler for de veldige russiske militære seirene, og hvor stor sympati det engelske folket føler overfor det russiske folket. Men om det virkelig vennskapelige forhold et skal kunne bli en realitet i etterkrigstidens internasjonale politikk, må Russland overbevise England og Amerika om at det ikke tenker å blande seg inn i politikken i landene utenfor de russiske grensene.

.....

ANGLO-TSJEKER.

Av J.R. Glorney Bolton i "The Spectator".

For seks år siden dro tyskerne inn i Praha. De har fremdeles kontroll over store deler av Böhmen og Mähren. Disse områdene har rikelig med tungindustri, og hvis tyskerne klarer å holde Syd-Tyskland selv når de har tapt Berlin og Rhinland, kommer de to tsjekske provinsene til å bli deres hovedarsenaler. Tsjekkerne venter at deres land kommer til å stå sist på listen av de befriete landene. Men sovjet-hæren har jo forlenget feiet gjennom Ruthenia og Slovakia. - Den deilige byen, Praha, er systematisk underminert...

Men tsjekkerne jubler allikevel. De trenger ikke lenger være redde for at Tyskland skal få beholde sitt tsjekske protektorat. Tsjekkerne og slovakerne har virkelig vært redde i disse 6 årene forat deres selvstendige Tsjekoslovakia ikke skulle få sjanser til å gjenopstå som egen uavhengig stat. Det skulle en desperat tro til for å holde motet oppe. Det tsjekoslovakiske folket var ikke så sjokert som verken forøvrig, da tyskerne marsjerte inn i Praha, for de hadde forutsett at dette måtte hende som en naturnødvendig følge av München-forliket. De så på at Polen ble be-seiret uten at de vestlige allierte gjorde forsøk på å okkupere en eneste tomme tysk jord. De så på at Frankrike undertegnet våpenstillstanden med Tyskland, og de hørte både Churchill og de tyske kommentatorer i Praha si at Dunkirk var en militær katastrofe.

Men så a si i samme øyeblikk som Dunkirk-ulykken kom, begynte de nye forbindelsene mellom Storbritannia og Tsjekoslovakia. Tsjekoslovakiske soldater, som hadde kjempet tappert i Frankrike, måtte oppgi alt sitt utstyr, alle sine våpen før de kunne gå ombord i de små båtene, som ventet på dem i Middelhavet. De kom til Storbritannia med den beslutning å fortsette kampen mot tyskerne, og da de marsjerte forbi sin president i Choldmond Park hadde de hverken våpen, luer eller uniformer mer. De kunne ikke s- engelsk. De visste mindre enn engelskmennene selv om den britiske motstandskraften. Det eneste de visste var at de måtte til fronten igjen, måtte og ville kjempe til døden mot fienden. - Det var de samme menn, som fikk ta ledelsen ved Dunkirk ganske nylig. De så det som en stor åre å få lov til å drive tyskerne ut av de siste kanal-stillingene. Dunkirk fikk en ny betydning for dem.

Og nå er Storbritannia et nytt hjemland for 15 000 tsjekoslovakiske borgere. Tilbakereisen til det opprinnelige fedrelandet er alt begynt. Men det går ikke fort. Det kommer til å ta flere måneder før hele administrasjonsapparatet er flyttet tilbake til Tsjekoslovakia. Og det går nok minst et år før de tsjekske skolene må lukke på grunn av elevmangel i England. Mange tsjekoslovakiske borgere er dyktige fagarbeidere i britisk krigsindustri. De vil ikke forlate sin post, før krigen mot Japan også er ført til en seierrik slutt. Yngre tsjekske og slovakiske kvinner og menn har tilbragt noen av sine viktigste ungdomsår i Storbritannia, - fem-seks år er en lang tid i den unge kvinnes og manns liv... Hverken ung eller gammel vet hva han kommer til å finne på den hjemlige jorden.

Mangt er forandret. Krigen har ikke fart med mild hånd over Tsjekoslovakia. Personlige kontakter kan vel knyttes igjen, men ikke gjenopptas på ga mel basis. Det er vanskelig å bygge broer over så mange skjebnesvangre år...

Det blir de 15 000 tsjekeres sak å fortelle hva de har lært og erfart i London i disse årene. London er jo blitt verdens store fristad, der mange, mange fremmede fugler fra alle himmelstrøk har funnet et foreløpig hjem under krigen. Men London kommer ikke den fremmede i møte med klingende spill og åpne armer. Den som ikke søker og leter, finner ikke Londons sjel, ikke Londons karakter. Den sökende fremmedekan i tidertid fornemme det britiske sinn, den britiske ånd og især Londons egenart i en liten, tåket gate ved Thames, i en beskjedne kafe, i en grønn park, i en privat stue. Forhåpentlig reiser de tilbake til såne egne land med verdifulle erfaringer fra det britiske samfunns livet.

Tsjekerne drar tilbake, - engelsktalende, men ikke angliserte. Selvheten i deres egen nasjonal-karakter er på ingen måte blitt borte. De reagerer sterkt mot enkelte trekk i engelsk livsform. De kan f.eks. ikke riktig forstå den britiske innstillingen til tyskerne. De tror at engelskmennene ikke kan hate, - og det er vel kanskje sant, - og de gir uttrykk for den bekymring at engelskmennene kanskje vil la de verste krigsforbryterne gå fri og slippe rettfærdig dom og straff. Deres egen innstilling til tyskerne er sterkt kontinental. Selv i frestid måtte de være på vakt mot tysk innflytelse i sitt eget land, og når engelske venner sier de tror at et overvunnet Tyskland kommer til å fornekke hele nazismen og påstå at de aldri egentlig har hyllet den nazistiske ideologien, så svarer tsjekkerne at nazismen hovedsakelig ble bygget på prinsipper og følelser som eksisterte i Tyskland lenge før Bismarcks dager, - kanskje helt fra Luthers tid. Dette forklarer deres raseri mot sudet-tyskerne og deres ønske om at de fleste av dem ble drevet ut av Tsjekoslovakia. Deporteringsideen sjokerer engelskmennene, men ikke tsjekkerne, som krever en rasemessig sett mer homogen republikk innenfor pre-München-grensen. Og det lønner seg ikke å lukke øynene for denne dypt forskjellige innstillingen til disse spesielle spørsmålene.

I morgendagens Tsjekoslovakia kommer den russiske innflytelsen til å bli langt sterkere enn den var før. Det er en direkte konsekvens både av den felles grense og av Russlands nye forbindelser med Vesten. Det er blitt rapportert at dr. Fierlinger, Tsjekoslovakias populære ambassadør i Moskva skal få en nøkkelstilling i den nye administrasjonen. Tsjekoslovakias allianse med Sovjet-Unionen gir landet stor militær og diplomatisk trygghet. Men Tsjekoslovakias stilling er en stats stilling, - det er ingen provins. Staten må dele de byrdene, som internasjonalt sett faller på dens skuldre. Staten må bygge opp igjen vilkårene for friheten. Det befriðe lands opinion må hurtigst mulig få gi uttrykk for sine meninger og følelser, - derfor beror så meget på en fri presse. Pressens betydning står så å si på høyde med matforsyningene.

Tsjekoslovakierne fra Storbritannia kommer til å blande seg med tsjekske patrioter som har arbeidet på hjemmefronten i disse årene. Uenighet kommer sikkert til å opstå, - og stridsspørsmålene må nøyaktig defineres. Det kan ikke bli tale om å vende tilbake til forholdene fra 1938, men ønsket om større sosial og politisk frinert er like sterkt som før, - og folket kommer til å søke å finne fram til disse godene, alltid i vennskap med engelskmennene, som var deres verter i så alvorlige år, som sikkert også har vært læreår for tsjekkerne.

.....